

Lesbrief

Louise Hessel

MONUMENT VOOR DE KINDEREN VAN DE VUILNISBELT

Op verzoek van Plan Nederland ontwikkelde Louise Hessel een kunstproject voor leerlingen in het voortgezet onderwijs over straatkinderen. De kunstwerken die tijdens dit project werden gemaakt, zijn samengevoegd tot een monument voor straatkinderen.

In het kader van JakArt@2003, een internationaal cultureel festival in Jakarta, organiseerde Homeless World het project 'Idols of Children from the dumpsite'. Een twintigtal kinderen kreeg de gelegenheid hun idool te ontmoeten en te fotograferen. Voor één keer waren ze niet de vodenrapers op die smerige afvalberg, maar heuse fotografen, echte kunstenaars – oog in oog met beroemdheden die zij altijd zo graag hadden willen ontmoeten. Voor één keer stapten ze zelf in de wereld van glamour. De kinderen van Batar Gebang, iets buiten Jakarta, werken bijna elke dag met hun ouders tussen het vuil op de grootste vuilnisbelt van Indonesië. Hun leven is het vuilnis. Hun venster op de wereld is de televisie. Hun idolen zijn soapsterren, modellen en andere beroemdheden van Indonesië. De tentoonstelling 'Idols of children from the dumpsite' en het gelijknamige fotoboek vertellen het verhaal van dit bijzondere project

In het najaar van 2004 en in 2005 zal de tentoonstelling 'Idols' door het land reizen, en op verschillende locaties te bezichtigen zijn.

De tentoonstelling 'Idols of children of the dumpsite'

toont een selectie van de foto's die de kinderen van Batar Gebang hebben genomen. In het fotoboek dat bij de tentoonstelling hoort beschrijven de kinderen hoezeer ze onder de indruk waren van de ontmoeting met hun idolen. Achteraf waren ze intens tevreden en apetrots

Op de tentoonstelling is naast de fototentoonstelling en een indrukwekkende film, het monument voor straatkinderen te zien dat gemaakt is door leerlingen van het Ammancollege.

Vanaf 2005 kunnen scholen die de tentoonstelling bezoeken een educatieve lesbrief bestellen bij Plan Nederland.

In de volgende serie artikelen vind je een neerslag van dit project: Een monument voor straatkinderen.

Voor meer informatie over de locaties en de lesbrief behorende bij de tentoonstelling kun je contact opnemen met Plan Nederland, Unit Mondiale Educatie, Yolande Spoon of Josine Kreek - tel: 020-5495555, e-mail: educatie@plannederland.nl

OPDRACHTEN BIJ LES 1

Opdracht 1

Bekijk wat voor soort afval je hebt en sorteer het op vorm, kleur en formaat

Opdracht 2

Maak een compositie van de spullen; je kunt ze naast elkaar leggen, maar over elkaar mag ook (dit heet overlapping)

Opdracht 3

Je mag het afval ook vervormen of verknippen; je hoeft het niet te laten zoals het is

Opdracht 4

Schuif en probeer net zo lang tot je tevreden bent over de compositie

Opdracht 5

Als je denkt dat je klaar bent, plak je de spullen op de ondergrond

Opdracht 6

Je kunt meer eenheid brengen in je assemblage door het bijvoorbeeld te kleuren

OPDRACHTEN BIJ LES 2

Opdracht 1

Bestudeer de vorm van je voorwerp goed

Opdracht 2

Kies plastic tasjes die je mooi vindt en die passen bij je voorwerp

Opdracht 3

Pak het voorwerp met een dunne laag plastic in

Opdracht 4

Omwikkel de buitenkant met touw of draden

Opdracht 5

Gebruik een knoop in het touw, waar je de vorm extra wilt insnoeren

Opdracht 6

Zorg dat het voorwerp herkenbaar blijft door de omtreklijnen zichtbaar te houden

Opdracht 7

De verpakking en het touw zorgen voor de eenheid van het object

OVER MONUMENTEN

Toren van staal, 1889 Gustave Eiffel

Gustave Eiffel bouwde een toren van staal van maar liefst driehonderd meter hoog. De Eiffeltoren liet zien dat bouwen met staal onbeperkte mogelijkheden bood. Het was jarenlang het hoogste gebouw van de wereld. De toren werd een monument van technische vooruitgang in de moderne tijd. Een symbool voor Parijs en een trekpleister voor toeristen.

Herculesramp 1997, Hans van Eerd

Een cirkel van 10 meter doorsnede met 34 zuiltjes met windlichten en plaquettes met namen van de overledenen. En in het midden een gegoten kruis van brons. Vlieg-basis Eindhoven.

Arc de Triomphe in Parijs, 1806-1837, Chalgrin

Deze boog ziet eruit als een bouwwerk. Dat is het ook, maar het is tegelijk een monument. De boog is namelijk speciaal gebouwd om de overwinningen van keizer Napoleon te herdenken. Een monument om een gebeurtenis te herdenken.

De verwoeste stad in Rotterdam, 1948-1953, Ossip Zadkine

Je ziet een menselijk figuur in het beeld. De beeldhouwer heeft de vormen van het lichaam veranderd. De benen hebben vreemde knikken. En in het lichaam zit een groot gat. Overal kijk je tussendoor. De naam van het beeld herinnert je aan een verschrikkelijke gebeurtenis: het grote bombardement op Rotterdam in de Tweede Wereldoorlog. Het oude centrum werd toen in puin gegooid. Een gat in de stad. Zadkine zegt ermee, dat een stad zonder centrum lijkt op een mens zonder hart. De armen zijn naar de hemel gericht en vertellen over het leed van de Rotterdammers. De houding, de open mond die naar de hemel schreeuwt en de enorme handen laten zien hoe erg oorlog is.

LESBRIEF

De volgende praktische opdrachten zijn bedoeld om je te helpen bij het maken van het Monument voor kinderen van de vuilnisbelt. Het materiaal dat we daarvoor gebruiken is afval.

Wat is afval? Er is natuurlijk allerlei soorten afval. Dat hoeft ook niet altijd smerig te zijn of rotzooi. Als je iets uitknijpt hou je papier over dat net zo schoon is als het andere, toch gooi je het weg. Is iets dat je weggooit meteen afval? Misschien kun je er nog wel iets van maken of kan iemand anders het nog goed gebruiken?

BEELDENE PROBLEEMSTELLING

Afval kan heel waardevol zijn en nuttig. Soms is het zelfs zo waardevol dat je leven er vanaf kan hangen. Op deze wereld zijn er kinderen die letterlijk moeten zien te overleven op de vuilnisbelt. Dit is misschien iets waar we wel eens even bij stil zouden moeten staan. Laten we eens kijken of we voor hen iets moois kunnen maken van de dingen die we afval noemen: een monument voor deze straatkinderen.

Op de volgende pagina's zie je verschillende lesideeën.

- Afvalassemblage: afval verzamelen en ordenen
- Afvalverpakking: een voorwerp inpakken en insnoeren
- Afvalverandering: een kledingstuk bewerken
- Afvalmonument: een kunstwerk van afval bouwen

DOELSTELLINGEN

- De leerlingen kunnen, door deel te nemen aan dit project, zich inleven in de alledaagse werkelijkheid van straatkinderen
- De leerlingen kunnen hun eigen situatie vergelijken met die van straatkinderen, ze kunnen zich ermee identificeren

LES 1

AFVALASSEMBLAGE

BEELDENE PROBLEEMSTELLING

Je hebt afval verzameld. Afval van jezelf, van je omgeving, thuis, op school, op straat ... Zorg dat het afval niet nat of vies is, maar schoon en gewassen. Van dit afval gaan we een kunstwerk maken. Het zijn allemaal al bestaande dingen die we hiervoor gebruiken. Het samenvoegen van verschillende bestaande vormen noemen we een assemblage. Dat is net zoiets als een collage, maar die is plat op papier.

Eerst moeten we het afval ordenen en precies zo neerleggen dat het interessant is. Dit doen we op een ondergrond van hout of karton. Zoiets heet een compositie. Iedereen maakt dus zijn eigen compositie van afval.

LEERINHOUD

Materiaal / gereedschap: afval, karton of hout, lijm, kit, lijmpistool, schaar, snijgereedschap, verf - spuitbus

Beeldende aspecten: compositie, vorm, vervormen en kleur

KB/KG: Tony Cragg Oval, 1982

BEOORDELINGSKRITERIA

- Is alles klaar?
- Leg alle assemblages naast elkaar en vergelijk ze. Wat zijn de verschillen? Wat zijn de overeenkomsten? Welk effect heeft het kleuren?
- Hoe zou je de assemblages kunnen gebruiken in een monument voor de kinderen van de vuilnisbelt?

LES 2

AFVALVERPAKKING

BEELDENE PROBLEEMSTELLING

In de rijke landen gooien we veel spullen weg die eigenlijk best nog te gebruiken zijn; zoals schoenen, speelgoed, servies, gereedschap en verpakkingsmaterialen. Ga op zoek naar een voorwerp dat is weggegooid, maar nog heel goed bruikbaar is. Veel afval is van plastic. Verzamel dus ook een heleboel plastic boodschappentasjes, recla-metasjes en zo. Zorg er wel voor dat het zacht plastic is. In deze opdracht gaan we het voorwerp dat je hebt gevonden in plastic verpakken en insnoeren. We doen dat op zo'n manier dat het nog wel zijn oorspronkelijke

vorm behoudt en herkenbaar blijft. De plastic verpakking verandert of transformeert het voorwerp tot een nieuw, nou ja nieuw, object. Je kunt elkaar bij deze opdracht helpen door samen te werken.

LEERINHOUD

Materiaal / gereedschap: voorwerp, plastic tasjes, touw, draad (insnoermateriaal), schaar, snijdgereedschap

Beeldende aspecten: vorm, structuur, lijn

KB/KB: Christo, Verpakte Typemachine, 1963

BEOORDELINGSKRITERIA:

- Is alles klaar?
- Is het voorwerp nog te herkennen door de aangesnoerde verpakking?
- Hoe zou je de objecten kunnen gebruiken in een monument voor de kinderen van de vuilnisbelt?

LES 3 AFVALVERANDERING

BEELDENE PROBLEEMSTELLING

De afvalberg die we met zijn allen maken, bestaat voor een flink deel uit kleding. Als iemand iets niet meer past of het is uit de mode, dan wordt het vaak gewoon weggegooid. Vooral babykleding en kinderkleding is al snel te klein. Zulk afval verwijst vaak naar de persoon die het heeft gebruikt of gedragen; een roze kinderjurkje of een stoere leren jas.

Kleding kan heel goed worden gebruikt voor een hangend kunstwerk. In het lokaal ligt de kleding die jullie verzameld hebben; babykleding en poppenkleding. Deze kleding gaan we veranderen, bijvoorbeeld door het te scheuren, te rafelen, aan te tasten of te verharderen. Met verharderen verstevig je de vorm. Verharderen kun je met verharder zoals paverol, lijm of hars.

Met je klasgenoten ga je vervolgens de objecten samen verwerken in een groepswerkstuk. Samen maak je één beeld of een mobiel of een hangend kunstwerk.

LEERINHOUD

Materiaal / gereedschap: kinderkleding, poppenkleding, schaar, naaigereedschap, paverol, hars, behangerslijm, houtlijm, klerenhangertjes of ander ondersteunend materiaal

Beeldende aspecten: vorm, kleur, dessin

KB/KB: Claes Oldenburg, Lingerie Counter, 1962

BEOORDELINGSKRITERIA

- Is alles klaar?
- Is er uit alle losse objecten één geheel in het kunstwerk ontstaan?
- Hoe zou je met alle objecten uit de opdrachten een, twee en drie een monument voor de kinderen van de vuilnisbelt kunnen maken?

LES 4 AFVALMONUMENT VOOR DE KINDEREN VAN DE VUILNISBELT

BEELDENE PROBLEEMSTELLING

Na het maken van de afvalopdrachten ben je misschien op nieuwe ideeën gekomen. Je hebt misschien nog andere materialen nodig, dus je gaat nog een keer op zoek naar afval.

Al deze ideeën neem je nu mee naar de laatste opdracht: het maken van een monument voor de kinderen van de vuilnisbelt.

Hoe gaat het monument eruit zien? Welke objecten hebben we nodig? Hoe krijgt het kunstwerk een plek in de ruimte? Allemaal vragen, maar we kunnen nu goed gebruik maken van:

- Alle informatie die we hebben verzameld over kinderen van de vuilnisbelt
- Alle informatie die je hebt gekregen over monumenten
- Alle informatie die je hebt gezien over kunstwerken en installaties
- Alle werkstukken die je hebt gemaakt van afval

LEERINHOUD

Materiaalgereedschap: gemaakte werkstukken uit de vorige lessen, aanvullend afvalmateriaal, constructiemateriaal

Beeldende aspecten: ruimtelijke compositie

KB/KB: George Segal: Picasso's Chair, 1973

BEOORDELINGSKRITERIA

- Is alles klaar?
- Zijn alle onderdelen van het object een eenheid geworden?
- Is het geheel een monument voor straatkinderen?

*Louise Hessel
Ammancollege, Rotterdam*

OPDRACHTEN BIJ LES 3

Opdracht 1

Kies en kledingstuk dat je aanspreekt vanwege de vorm, de kleur of het dessin

Opdracht 2

Bedenk wat je eraan wilt veranderen of toevoegen

Opdracht 3

Prepareer de bewerkte stof met de verharder en zorg dat het de vorm krijgt die jij wilt

Opdracht 4

Maak met de groep een plan om alle objecten componeren tot één kunstwerk

Opdracht 5

Maak het groepskunstwerk af

OPDRACHTEN BIJ LES 4

Opdracht 1

Maak met zijn allen een ontwerp (tekenen, maquette, overleggen en kiezen)

Opdracht 2

Maak een taakverdeling: wie doet wat? Wie verzamelt wat?

Opdracht 3

Bereid zoveel mogelijk voor in kleine groepjes, zodat je het monument pas op het laatst in elkaar zet en afwerkt. Dit laatste doen we op donderdag 13 mei in het Wereldmuseum in Rotterdam.

Opdracht 4

Leerlingen die alleen werken kunnen bijvoorbeeld aan één onderdeel van het grote geheel werken. Houd hierbij rekening met de taakverdeling.